

Ekologia - przesłanie moralne Kościoła

Powyższy tytuł nosi publikacja wydana nakładem Wydawnictwa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Książka jest zbiorem tekstów odnoszących się do szeroko rozumianej ochrony środowiska, pisanych przez KUL-owskich teologów moralistów. Jak w większości tego typu publikacji, w których autorów jest kilku, poziom opracowań jest nierówny. Obok prac rzeczowych, mocno osadzonych w realiach i opartych na faktach, znajdują się również takie, których autorzy wyraźnie nie są "najmocniejsi" w zagadnieniach, o których piszą. Pocieszeniem jest fakt, iż te rzeczowe wyraźnie przeważają nad tymi merytorycznie niedopracowanymi.

Autorzy poszczególnych rozdziałów dotyczą wielu kwestii istotnych dla przyrodników i ludzi zajmujących się ochroną środowiska, i starają się ukazać je w aspekcie społecznej nauki Kościoła. Spośród dziesięciu zawartych w książce rozdziałów, myśli znajdujące się w kilku z nich niewątpliwie zasługują na uwagę i rozpropagowanie. Czytając tekst o teologicznym wymiarze kryzysu ekologicznego, nie sposób nie zgodzić się z autorem, iż: *"Teologia winna być świadoma tej prawdy, że do rozwoju duchowego człowieka wymagany jest fundament - przyroda"*. Godnym uwagi jest również rozdział "Od ekologii do ekologii ludzkiej", gdyż jak się wydaje jest to jedyny referat, w którym autor wyraźnie wie, czym tak naprawdę jest ekologia i nie używa jej w znaczeniu potocznym lub zamiennie z terminem "ochrona środowiska". W opracowaniu dotyczącym antropologiczno-etycznego wymiaru ekologii autor zwraca uwagę na ważną kwestię dotyczącą związków zachodzących między stanem środowiska naturalnego a sposobem wychowania i ogólną kulturą ludzi, wskazuje również na instytucje, które mają szczególny obowiązek edukowania społeczeństwa, pisząc: ***".../ by wskazać na określone podmioty, na których ciąży szczególna odpowiedzialność za stan środowiska naturalnego człowieka, trzeba specjalnie podkreślić rolę rodziny, a potem szkoły, gdzie edukacja ekologiczna powinna stać się nieodłącznym elementem całego wychowania. Znacząca rola przysługuje tu Kościołowi, który swoim nauczaniem może szczególnie dobitnie i kompetentnie pokazywać całą prawdę kwestii ekologicznej, jak też - korzystając z argumentacji religijnej - tym skuteczniej kształtować nową mentalność i styl życia dzisiejszego człowieka"*** [podkreślenie moje - K.W.]. Znamiennym jest również tekst dotyczący ascezy ekologicznej, która w ujęciu chrześcijańskim oznacza zdaniem autora, *"przejście od eksploatacji świata do jego konsekracji. Inspirowana miłością Boga i bliźnich, stanowi jeden z istotnych elementów odpowiedzi człowieka na dar Boga, jakim jest świat z jego dobrami"*. Jakkolwiek problematyka ascezy ekologicznej w ujęciu chrześcijańskim jest niewątpliwie ważną, to jednak nasuwa się tutaj refleksja, że dobrze byłoby w tym samym duchu poruszyć również problematykę takich zagadnień i terminów, jak "cnota ekologiczna", "sumienie ekologiczne" i "grzech ekologiczny", czego w omawianej publikacji brak. Swoistym dopełnieniem referatów jest rozdział prezentujący postać Patrona Ekologów - Św. Franciszka z Asyżu.

Niestety obok tych niewątpliwie pozytywnych treści, można znaleźć również i takie, które wskazują na pewne braki w wiedzy na poruszane tematy. Przez kilka rozdziałów przewija się stale powtarzane przez przeciwników lub tych, którzy nie znają głębokiej ekologii, twierdzenie, że głęboka ekologia jest przejawem ruchu New Age. Z faktu, że niektóre grupy z kręgu Nowej Ery starają się wmanipulować założenia GE w swój filozoficzny obraz świata, nie wynika jeszcze, że GE jest New Age. Powtarzanie tego mitu jest równie szkodliwe, jak ciągle uporczywie przypisywanie kryzysu ekologicznego światopoglądowi związanemu z kulturą opartą na judeochrześcijańskiej wizji świata czy wprost na Piśmie Świętym i wskazywanie, że to "niedobry" Bóg chrześcijan kazał im "czynić sobie ziemię poddaną". Krytyka GE zawarta w jednym z rozdziałów (mimo, iż jego tytuł wcale na to nie wskazuje) jest tym mniej wiarygodna, że nie bazuje prawie w ogóle na tekstach źródłowych dotyczących GE, a jedynie na pochodzącej z drugiej ręki analizie tych tekstów, sporządzonej przez

autora, który wyraźnie nie był stronnikiem GE. Poza tym autor przytacza przykłady organizacji utożsamiających się z głęboką ekologią zza oceanu, starając się ukazać zwłaszcza ruchy skrajnie radykalne, zaś zapomina o środowisku i organizacji propagującej GE w Polsce i jej działaniach. Fakt ten w oczach postronnego - a mającego rozeznanie w sytuacji - czytelnika dodatkowo umniejsza wartość tego opracowania.

Pominąwszy jednak te "potknięcia", których jest niewiele, książka jest niewątpliwie wartościową pozycją. Stanowi kolejny dowód, że wbrew temu, co sądzą niektóre środowiska, "kwestia ekologiczna" leży w sferze zainteresowań Kościoła. Poparciem tej tezy jest choćby fakt, iż autorzy wszystkich rozdziałów opierają się i często cytują liczne wypowiedzi Ojca Świętego na temat ochrony środowiska. Prócz tego książka jest próbą ukazania wspomnianych kwestii w świetle nauki Kościoła - czy udaną, niech czytelnicy ocenią sami.

Krzysztof Wojciechowski

*Nagórny J., Gocko J. (red.), **Ekologia - przesłanie moralne Kościoła**, Wydawnictwo KUL, Lublin 2002.*